

Ukraine in case № 806/2143/15]. (2019). Retrieved from: <https://zakononline.com.ua/court-decisions/show/79973614>[in Ukrainian].

15. Rovynskiy, Yu. O. Poniattia ta vydy derzhavnoho prymusu. [The concept and types of state coercion]. *Derzhava i pravo*, 49, 35–41. Retrieved from: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/34345/05-Rovynskiy.pdf?sequence=1>. [in Ukrainian].

16. Ortynskiy, V. (2018). Pohliad na derzhavnyi prymus u konteksti yevropeiskoi intehratsii Ukrainy. [A view on state coercion in the context of European integration of Ukraine]. Retrieved from: <http://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2018/oct/14741/3.pdf> [in Ukrainian].

17. Diialnist orhaniv derzhavnoi vykonavchoi sluzhby. Poriadok otrymannia vykonavchykh dokumentiv ta prediavlennia yikh do vykonannia. [Activities of the state executive service. The procedure for obtaining enforcement documents and submitting them for execution]. Retrieved from: [www.obljust.gov.ua > uploads > dvsq09](http://www.obljust.gov.ua/uploads/dvsq09) [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 24.10.2020

УДК 343.9:343.35

Гришук Максим,
здобувач наукового ступеня доктора філософії в галузі права,
Західноукраїнський національний університет,
Перший заступник керівника Спеціалізованої антикорупційної прокуратури
<https://orcid.org/0000-0003-3055-7574>

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ЗАГАЛЬНО-ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

У статті відображено тлумачення сутності поняття «корупція» різними авторами. Акцент робиться на тому, що корупція є серйозною загрозою верховенству права та демократичним перетворенням у країні, що заважає розвитку економіки країни. Був вивчений Індекс сприйняття корупції, який показав, що в 2019 році Україна повернулася до рівня 2017 року та посіла 126 місце зі 180 країн. Проведено аналіз корупційних правопорушень та проведено характеристику організаційно-законодавчого забезпечення антикорупційної діяльності в Україні. Зокрема, було проведено аналіз адміністративних та кримінальних корупційних правопорушень, відображено інформацію про осіб, які вчинили корупційні правопорушення в розрізі районів, та інформацію про матеріальну шкоду, їх відшкодування та вилучення злочинної діяльності за корупційні злочини. Інформаційні дані про адміністративні корупційні правопорушення вказують на ефективність правоохоронних органів та ефективність антикорупційних реформ.

Але є негативний факт збільшення кількості людей, які вчинили кримінальні корупційні правопорушення. Було вивчено, що найбільш корумпованими за останні роки були бюджетна сфера та сфери земельних відносин, освіти та охорони здоров'я.

Розглянуто законодавчу базу України у галузі подолання корупції. Суб'єкти боротьби з корупцією поділяються на групи: суб'єкти, що визначають, формують та забезпечують реалізацію антикорупційної політики держави; суб'єкти, які вживають заходів щодо забезпечення нормативно-правового регулювання правовідносин щодо боротьби з корупцією; суб'єкти, які вважаються спеціально уповноваженими суб'єктами у сфері боротьби з корупцією; суб'єкти, які ведуть судові провадження у справах про корупційні правопорушення; суб'єкти, що забезпечують контроль та нагляд за діяльністю безпосередніх правоохоронних органів у сфері боротьби з корупцією; суб'єкти, які надають фінансову, матеріально-технічну, інформаційну та науково-аналітичну підтримку боротьби з корупцією.

Акцент робиться на тому, що проблема подолання корупції вимагає копіткої подальшої роботи уповноважених органів. На сьогодні Вищий антикорупційний суд потребує високоякісних кадрових кадрів, а інші новостворені установи мають бути інституційно зміцнені та навчені для ефективної роботи.

Ключові слова: корупція, корупційне правопорушення, адміністративні корупційні правопорушення, кримінальні корупційні правопорушення, протидія корупції, антикорупційна діяльність, антикорупційна політика.

Grishuk M. LEGAL PROVISION OF ANTI-CORRUPTION ACTIVITY: GENERAL-THEORETICAL ASPECT

The article reflects the interpretation of the essence of the concept of "corruption" by different authors. Emphasis is placed on the fact that corruption is a serious threat to the rule of law and democratic transformation in the country, hindering the development of the country's economy. The Corruption Perceptions Index was studied, which showed that in 2019 Ukraine returned to the level of 2017 and took 126th place out of 180 countries. The analysis of corruption offenses is carried out and the characteristic of organizational and legislative maintenance of anti-corruption activity in Ukraine is carried out. In particular, an analysis of administrative and criminal corruption offenses was carried out, information on persons who committed corruption offenses in the context of areas and information on material damage, their compensation and seizure of criminal activity for corruption offenses were reflected. Information data on administrative corruption offenses indicate the effectiveness of law enforcement and the effectiveness of anti-corruption reforms.

But there is a negative fact of an increase in the number of people who have committed criminal corruption offenses. It has been studied that the most corrupt in recent years have been the budget sphere and the spheres of land relations, education and health care.

The legislative base of Ukraine in the field of overcoming corruption is considered. The subjects of anti-corruption are divided into groups: subjects that determine, form and ensure the implementation of anti-corruption policy of the state; entities that take measures to ensure regulatory and legal regulation of legal relations to combat corruption; entities that are considered to be specially authorized entities in the field of anti-corruption; entities that conduct judicial proceedings in cases of corruption offenses; entities that provide control and supervision over the activities of direct law enforcement agencies in the field of anti-corruption; entities that provide financial, logistical, informational and scientific-analytical support to anti-corruption.

Emphasis is placed on the fact that the problem of overcoming corruption requires painstaking further work of the authorized authorities. High-quality staffing is currently needed by the High Anti-Corruption Court, and other newly established institutions need to be institutionally strengthened and trained in order to function effectively.

Keywords: corruption, corruption offense, administrative corruption offenses, criminal corruption offenses, anti-corruption, anti-corruption activities, anti-corruption policy.

Постановка проблеми. Бажання України увійти до спільноти розвинених європейських країн, обрання нею вектору демократичного шляху розвитку гостро актуалізувало питання формування громадянського суспільства та ліквідацію небезпечних загроз національній безпеці держави, де корупція займає чільне місце і є перешкодою для побудови конкуренто-спроможної та соціально орієнтованої економіки. Корупція, як деструктивний суспільно-економічний феномен, дискредитує Україну на світовій арені, підриваючи інтерес міжнародної спільноти та виставляючи країну в образі ненадійного стратегічного партнера, унеможливує формування сприятливого інвестиційного клімату, створює ряд перешкод для сприятливих умов ведення бізнесу, стимулювання розвитку національної економіки та, загалом, підриває реноме верховенства права.

В умовах сьогодення корупція в Україні становить проблему, вирішення якої стоїть в числі перших. Великі масштаби корупційних проявів у державі визнано її керівництвом, міжнародними інституціями і незалежними антикорупційними організаціями. Тому подолання цього негативного соціально-економічного явища вбачається позитивним чинником, що забезпечить досягнення національних пріоритетів суспільного й економічного розвитку країни, зокрема, дозволить досягти поступального економічного зростання, формування ефективної та конкурентоспроможної економіки, підвищення життєвого рівня населення та добробуту громадян, а також посилить довіру населення до державних органів та органів місцевого самоврядування.

Тому питання забезпечення антикорупційної діяльності в Україні наразі є надзвичайно актуальними і вимагають ґрунтовних досліджень.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Основи дослідження корупції як величезної системної проблеми сучасного суспільства відображено у працях Л. Багрий-Шахматова, М. Мельник, І. Ревак, О. Терещук та інших науковців.

Але, попри чималу кількість наукових досліджень цього антисоціального явища, дослідження антикорупційної діяльності є цікавою тематикою наукових дискусій, оскільки гостро стоїть питання ефективності проведення даної діяльності суб'єктами протидії корупції в межах чинного правового поля. Саме тому питання дослідження антикорупційної діяльності, у тому числі її законодавчого забезпечення, в умовах сьогодення є назрілими у часі.

Метою статті є проведення аналізу корупційних правопорушень і здійснення характеристики організаційного та законодавчого забезпечення антикорупційної діяльності в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. За останні роки в Україні прослідковується наявність корупційних проявів майже в усіх сферах суспільних відносин. Корупція є вагомим фактором стагнаційних процесів в національній економіці, серйозною загрозою верховенства закону та демократичним перетворенням в країні.

Слово «корупція» – латинського походження, означає псувати, руйнувати, завдавати шкоди, фальсифікувати, викривляти; в найуживанішому варіанті розглядається як використання особою повноважень, які надані їй державою, з метою власного збагачення чи на користь третіх осіб [3, с. 7].

Дослідження проблем корупції потребує визначення сутності даного категоріального поняття (рис. 1).

Рис. 1. Трактування змісту дефініції «корупція»

Впродовж років корупція є актуальною темою для постійних дебатів української та міжнародної спільноти. В Індексі сприйняття корупції (ІСК), що транслюється глобальною антикорупційною організацією Transparency International й базується на оцінках аналітиків і підприємців, за підсумками 2019 року Україна отримала 30 балів з 100 можливих (рис. 2). Тобто країна повернулася на рівень 2017 року та посідала 126 місце зі 180 країн, ставши поруч у рейтингу з такими країнами, як Киргизстан, Азербайджан і Джибуті.

Рис. 2. Індекс сприйняття корупції за 2015 – 2019 рр. для України

Примітка. Побудовано за даними [12].

Власне корупція, за даними численних аналітичних звітів і опитувань, є величезною проблемою для іноземного та вітчизняного бізнесу. Очевидні проблеми, які викликані високим рівнем хабарництва і зловживання, – руйнація системи цінностей суспільства, тотальна недовіра до органів державної влади, що призводить до негативних економічних наслідків, збільшуючи нерівність й уповільнюючи зростання доходів населення[12].

Зважаючи на сказане, суб'єктам антикорупційної діяльності варто зосередитися на реалізації спланованих і скоординованих дій протидії корупції.

Статистична інформація щодо адміністративних і кримінальних корупційних правопорушень, відомостей про осіб, які вчинили корупційні правопорушення в розрізі сфер, і про матеріальні збитки, їх відшкодування та вилучення предметів злочинної діяльності за корупційними правопорушеннями(за закінченими розслідуванням кримінальними провадженнями)відображена у табл. 1. – табл. 4.

Таблиця 1

Адміністративні корупційні правопорушення

Показники	Роки					Відхилення (+; -)	
	2015	2016	2017	2018	2019	2019 р. від 2015 р.	2019 р. від 2018 р.
Кількість протоколів про корупційні правопорушення, направлених до суду у звітному періоді (без повторно направлених)	2147	2994	5846	10110	11229	9082	1119
Кількість протоколів, за якими судом прийнято рішення у звітному періоді	2066	2665	4521	9237	11235	9169	1998
Кількість протоколів про корупційні правопорушення, що повернуті судом у зв'язку з неналежним оформленням або за інших підстав	13	26	23	70	58	45	-12
Усього осіб притягнуто судом до відповідальності (штраф)	1720	1900	2527	4853	5759	4039	906

Сума накладеного штрафу, грн.	1015526	3907356	4241459	4971107	5289926	4274400	318819
Притягнуто до відповідальності службових осіб	326	1843	2719	2112	2379	2053	267
Звільнено осіб з посад	108	113	69	107	128	20	21

Примітка. Побудовано за даними [5].

Інформаційні дані табл. 1 щодо адміністративних корупційних правопорушень вказують на ефективність роботи правоохоронних органів за досліджуваними показниками. У 2019 р. прослідковується тенденція до збільшення кількості протоколів про корупційні правопорушення, направлені до суду, кількості протоколів, за якими судом прийнято рішення у звітному періоді. Про дієвість антикорупційних реформ засвідчують дані щодо кількості осіб, які притягнуті судом до адміністративної відповідальності та сум накладеного штрафу. У 2019 р. було притягнуто судом до відповідальності 5759 осіб, що на 906 осіб більше, ніж у попередньому році та на 4039 осіб більше, ніж у 2015 р.. Сума накладеного штрафу у 2019 р. порівняно із 2018 р. зросла на 318819 грн., а порівняно з 2015 роком – на 4274400 грн. і склала 5289926 грн. Також у 2019 р. зросла кількість притягнутих до відповідальності службових осіб (хоча вона є нижчою показника 2017 р.) та кількість звільнених з посад осіб.

Таблиця 2

Кримінальні корупційні правопорушення

Показники	Роки					Відхилення (+; -)	
	2015	2016	2017	2018	2019	2019 р. від 2015 р.	2019 р. від 2018 р.
Кількість кримінальних правопорушень, кримінальні провадження за якими закінчені розслідуванням	2493	2175	2831	3679	2987	494	-692
Кількість осіб, які вчинили кримінальні корупційні правопорушення	1956	1974	2400	2565	2528	572	-37
Кількість осіб, відносно яких вироки (ухвали) набрали законної сили у звітному періоді	875	597	2178	994	695	-180	-299
Кількість осіб, відносно яких кримінальні провадження закрито	113	73	415	188	90	-23	-98

Примітка. Побудовано за даними [5].

Статистичні дані табл. 2 є мінливими. Прослідковується негативний факт збільшення кількості осіб, які вчинили кримінальні корупційні правопорушення у 2018 р. (2565 осіб) та у 2019 р. (2528 осіб) проти 1956 осіб у 2015 р.. Про необхідність підвищення ефективності роботи суб'єктів антикорупційної діяльності свідчать статистичні дані відносно кількості кримінальних правопорушень, кримінальні провадження за якими закінчені розслідуванням, кількості осіб, відносно яких вироки набрали законної сили у звітному періоді та кількості осіб, відносно яких кримінальні провадження закрито, за якими спостерігається низхідна динаміка.

Дані табл. 3 містять відомості про осіб, які вчинили корупційні правопорушення в розрізі сфер. Найбільш корумпованими впродовж останніх років залишаються бюджетна сфера та сфери земельних відносин, освіти й охорони здоров'я.

Відомості про осіб, які вчинили корупційні правопорушення в розрізі сфер

Осіб, які вчинили правопорушення у системі (сфері)	Адміністративні правопорушення					Кримінальні правопорушення				
	Роки									
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
фінансово-кредитній системі	1	0	6	1	3	10	8	15	14	10
банківській системі	0	2	1	0	4	22	13	24	29	16
паливно-енергетичному комплексі	9	3	19	81	20	29	34	53	34	43
агропромисловому у комплексі	23	26	87	33	15	35	34	40	49	36
освіти	106	88	99	200	70	129	112	124	117	75
охорони здоров'я	78	27	37	58	58	119	62	86	69	67
транспорту	37	42	19	27	12	49	33	41	62	61
бюджетній	165	431	538	621	570	286	195	264	293	262
земельних відносин	239	469	499	107	60	100	93	131	126	262
Приватизації	2	2	3	1	2	18	5	3	5	3
охорони довкілля	23	36	13	122	121	56	39	58	3 2	2 5
на підприємствах оборонно-промислового комплексу	2	0	4	4	21	7	5	9	6	9

Примітка. Побудовано за даними [5].

Статистичні дані табл. 4 відображають інформацію щодо матеріальних збитків, їх відшкодування та вилучення предметів злочинної діяльності за корупційними правопорушеннями (за закінченими розслідуваннями кримінальними провадженнями).

Таблиця 4

Відомості про матеріальні збитки, їх відшкодування та вилучення предметів злочинної діяльності за корупційними правопорушеннями (за закінченими розслідуваннями кримінальними провадженнями)

Показники	Роки					Відхилення (+; -)	
	2015	2016	2017	2018	2019	2019 р. від 2015 р.	2019 р. від 2018 р.
Установлена сума матеріальних збитків	3603052658	4598798670	16329452182	5476482948	51819958603	48216905945	46343475655
Відшкодовано збитків	548049051	151495314	312494578	601516091	490083322	-57965729	-111432769

Сума, на яку пред'явлено позови	Вилучено майна, готівки, цінних паперів, іноземної валюти тощо	Накладено арешт майно
2113837378	33272925	217082702
637082373	27317070	602388596
2239685661	54999722	1626530830
842739495	171037929	1121138992
19240203745	28502669	5694721918
17126366367	-4770256	5477639216
18397464250	-142535260	4573582926

Примітка. Побудовано за даними [5].

Дані табл. 4 говорять про бажаність покращення й ефективності роботи уповноважених органів, що здійснюють антикорупційну діяльність в Україні.

В Україні процес формування значного оновленого інституційного механізму забезпечення антикорупційної реформи започатковано 14 жовтня 2014 р. ухваленням Закону України «Про запобігання корупції». Даним законодавчим актом закладено основи нової національної системи антикорупційних органів. Але функціонувати система почала навесні 2015 р., коли Кабінет Міністрів України утворив Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК) (Постанова від 18 березня 2015 р. № 118), а Президент України призначив А. Ситника директором Національного антикорупційного бюро України (НАБУ) (Указ від 16 квітня 2015 р. № 218/2015) [1, с. 144].

На сьогодні основними нормативно-правовими актами, які містять спеціальні антикорупційні положення, виступають: Закон України «Про запобігання корупції» [7], Закон України «Про Національне антикорупційне бюро України» [9], Закон України «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів» [8], Закон України «Про Державне бюро розслідувань» [6].

З позиції сутності змісту державної антикорупційної політики, функціонального призначення й кола визначених законодавством повноважень, суб'єктів протидії корупції можна поділити певні групи, які [1, с. 144 – 147]:

1) визначають, формують і забезпечують реалізацію антикорупційної політики держави (Президент України, Верховна Рада України та Кабінет Міністрів України, котрі згідно конституційних і законодавчо повноважень визначають засади внутрішньої та зовнішньої політики держави, важливою складовою якої виступає державна антикорупційна політика; Національне агентство з питань запобігання корупції, що забезпечує формування державної антикорупційної політики й одночасно її реалізує відповідно до статті 4 Закону України «Про запобігання корупції»);

2) здійснюють заходи забезпечення нормативно-правового регулювання правовідносин щодо протидії корупції (Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів України, міністерства та відомства);

3) вважаються спеціально уповноваженими суб'єктами в сфері протидії корупції (Національне антикорупційне бюро України, Національне агентство з питань запобігання корупції, органи прокуратури, Національної поліції);

4) здійснюють судовий розгляд справ про корупційні правопорушення (суди);

5) забезпечують контроль та нагляд за діяльністю суб'єктів безпосередньої правоохоронної діяльності у сфері протидії корупції (Верховна Рада України та її Комітет з питань запобігання і протидії корупції, суди, Кабінет Міністрів України, НАЗК, Міністерство юстиції України, Національна рада з питань антикорупційної політики (НРПАП), прокуратура України);

6) здійснюють фінансове, матеріально-технічне, інформаційне та науково-аналітичне забезпечення протидії корупції.

Зауважимо, що результати діяльності новостворених антикорупційних органів в Україні оцінюються її громадяни та міжнародними організаціями критично. Проблема подолання корупції була та залишається актуальною, вимагає клопіткої подальшої роботи уповноважених владних органів. Необхідно акцентувати увагу на тому, що якісного укомплектування наразі потребує Вищий антикорупційний суд, а інші новостворені інституції для їх ефективного функціонування мають потребу в інституційному посиленні та

підвищенні кваліфікації фахівців, зокрема, шляхом імплементації зарубіжного досвіду антикорупційної діяльності на вітчизняні терена.

З огляду на це, цікавою тематикою для подальших наукових досліджень вбачаємо опрацювання світового досвіду забезпечення антикорупційної діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Аналітична доповідь до Щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2018 році». К. : НІСД, 2018. 688 с.
2. Багрий-Шахматов Л. В. Уголовно-правовые и криминологические проблемы коррупции, теневой экономики и борьбы с ними. Одесса: Ластар, 2001. 530 с.
3. Корупція: теоретико-методологічні засади дослідження / керівник авт. кол. доц. І. О. Ревак. Львів: ЛьвДУВС, 2011. 220 с.
4. Мельник М. І. Хабарництво: загальна характеристика, проблеми кваліфікації, удосконалення законодавства. Київ: Парламентське вид-во, 2000. 256 с.
5. Офіційний веб-сайт Міністерства внутрішніх справ України. URL: http://mvs.gov.ua/ua/pages/274_Statistika.htm?page=1/
6. Про Державне бюро розслідувань: Закон України від 12 листопада 2015 року № 794-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-19>
7. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>
8. Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів: Закон України від 10 листопада 2015 року № 772-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/772-19>
9. Про Національне антикорупційне бюро України: Закон України від 14 жовтня 2014 року. URL: № 1698-VII <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18>
10. Про призначення А. Ситника Директором Національного антикорупційного бюро України: Указ Президента України від 16 квітня 2015 року № 218/2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/218/2015>
11. Про утворення Національного агентства з питань запобігання корупції: Постанова Кабінету Міністрів України від 18 березня 2015 р. № 118. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/118-2015-%D0%BF>
12. Сприйняття корупції. URL: https://ti-ukraine.org/ti_format/doslidzhennya/cpi/
13. Терещук О. В. Адміністративна відповідальність за корупційні правопорушення: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Одеса, 2000. 177 с.
14. Тихомиров М. Ю. Юридическая энциклопедия. Москва, 1995. Т. 4. С. 164.
15. Юридичний словник / за ред. Г. Блека. Київ: Енциклопедії, 1984. 850 с.
16. Яблоков Н. П. Криминалистика: учебник для вузов и юрид. факультетов. Москва: ЛексЭст, 2003. 376 с.

REFERENCES:

1. Analytichna Dopovid Do Shchorichnoho Poslannia Prezidenta Ukrainy Do Verkhovnoi Rady Ukrainy "Pro Vnutrishnie Ta Zovnishnie Stanovyshche Ukrainy V 2018 Rotsi" [Analytical report to the Annual Address of the President of Ukraine to the Verkhovna Rada of Ukraine "On the Internal and External Situation of Ukraine in 2018"]. (2018). Kyiv: NISD [in Ukrainian].
2. Bahryi-Shakhmatov, L. V. (2001). Kryminalno-pravovi ta kryminolohichni problemy koruptsii, tinovoi ekonomiky i borotby z nymy [Criminal law and criminological problems of corruption, shadow economy and the fight against them]. Odesa: Lastar [in Ukrainian].
3. Revak, I. O. (2011). Koruptsiia: teoretyko-metodolohichni zasady doslidzhennia [Corruption: theoretical and methodological principles of research]. Lviv: LvDUVS [in Ukrainian].
4. Melnyk, M. I. (2000). Khabarnytstvo: zahalna kharakterystyka, problemy kvalifikatsii, udoskonalennia zakonodavstva [Bribery: general characteristics, problems of qualification, improvement of legislation]. Kyiv: Parlamentske vyd-vo [in Ukrainian].
5. Ofitsiynyi web-sait Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrainy [Ofitsiynyi web-sait Ministva vnutrishnikh sprav Ukrainy] Retrieved from http://mvs.gov.ua/ua/pages/274_Statistika.htm?page=1/ [in Ukrainian].
6. Pro Derzhavne biuro rozsliduvan [About the State Bureau of Investigation] (2015, November 12). Law of Ukraine № 794-VIII. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-19> [in Ukrainian].
7. Pro zapobihannia koruptsii [Pro zapobihannia koruptsii] (2014, October 14). Law of Ukraine № 1700-VII. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18> [in Ukrainian].
8. Pro Natsionalne ahentstvo Ukrainy z pytan vyjavlennia, rozshuku ta upravlinnia aktyvamy, oderzhanymy vid koruptsiinykh ta inshykh zlochyniv [About the National Agency of Ukraine for Detection, Search and Management of Assets Obtained from Corruption and Other Crimes] (2015, November 10). Law of Ukraine № 772-VIII. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/772-19> [in Ukrainian].

9. Pro Natsionalne antykoruptsiine biuro Ukrainy [About the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine] (2014, October 14). Law of Ukraine № 1698-VII. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18> [in Ukrainian].
10. Pro pryznachennia A. Sytnyka Dyrektorom Natsionalnoho antykoruptsiinoho biuro Ukrainy [On the appointment of A. Sytnyk as the Director of the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine] (2015, April 16). Decree of the President of Ukraine № 218/2015. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/218/2015> [in Ukrainian].
11. Pro utvorennia Natsionalnoho ahentstva z pytan zapobihannia koruptsii [On the establishment of the National Agency for the Prevention of Corruption] (2015, March 18). Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine № 118. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/118-2015-%D0%BF> [in Ukrainian].
12. Spryiniattia koruptsii [Perception of corruption]. Retrieved from: https://ti-ukraine.org/ti_format/doslidzhennya/cpi/ [in Ukrainian].
13. Tereshchuk, O. V. (2000) Administratyvna vidpovidalnist za koruptsiini pravoporushennia [Administrative liability for corruption offenses]. Candidate's thesis. Odesa [in Ukrainian].
14. Tykhomirov, M. Yu. (1995). Yurydychna entsyklopediia [Legal encyclopedia]. Moskva (in Rosiia).
15. Bleka, H. (1984). Iurydychnyi slovnyk [Legal dictionary]. Kyiv: Entsyklopedii [in Ukrainian].
16. Yablokov, N. P. (2003). Kryminalistyka: pidruchnyk dlia vuziv i yuryd. Fakultetiv [Forensics: a textbook for universities and law schools]. Moskva: LeksEst (in Rosiia).

Стаття надійшла до редакції: 24.10.2020

УДК 342.9

Махніцький Олег Ігорович,
здобувач Науково-дослідного інституту публічного права

ГРОМАДСЬКИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ ЯК ГАРАНТІЯ ДОТРИМАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ

Наукове дослідження присвячене висвітленню наукових підходів щодо розуміння таких понять як «контроль», «громадський контроль», «громадський контроль за органами прокуратури» в результаті чого визначено зміст громадського контролю за органами прокуратури як гарантія дотримання прав людини. Проаналізовано чинне законодавство та виокремлено, в залежності від змісту та спрямованості правового регулювання три групи законодавчих актів України, які регулюють громадський контроль: загальні; організаційно-процедурні; галузеві.

Наведено інституційні елементи громадського контролю. Інституційними елементами громадського контролю за діяльністю органів прокуратури є: суб'єкт, об'єкт, предмет та процедури його здійснення.

Визначено форми громадського контролю за діяльністю органів прокуратури, до яких віднесли: 1) участь громадськості в обговоренні та підготовці нормативно-правових актів, які регулюють діяльність органів прокуратури; 2) безпосереднє звернення громадян та засобів масової інформації до органів прокуратури з метою отримання інформації про їх діяльність; 3) участь представників громадськості у відборі кадрів в органи прокуратури; 4) організація опитування громадської думки про діяльність органів прокуратури.

Ключові слова: контроль, громадський контроль, органи прокуратури, громадський контроль за органами прокуратури як гарантія дотримання прав людини.

Makhnitsky O. PUBLIC CONTROL OVER THE ACTIVITIES OF PROSECUTOR'S OFFICES AS A GUARANTEE OF RESPECT FOR HUMAN RIGHTS

The research is devoted to highlighting scientific approaches to understanding such concepts as «control», «public control», «public control over the prosecutor's office», as a result of which the content of public control over the prosecutor's office as a guarantee of human rights. The current legislation is analyzed and, depending on the content and direction of legal regulation, three groups of legislative acts of Ukraine that regulate public control are singled out: general; organizational and procedural; industry. The institutional elements of public control are given. The institutional elements of public control over the activities of the prosecutor's office are: the subject, object, subject and procedures of its implementation. Forms of public control over the activities of the prosecutor's office have been identified, which include: 1) public participation in the discussion and preparation of regulations governing the activities of the prosecutor's office; 2) direct appeal of citizens and mass media to the prosecutor's office in order to obtain information about their activities; 3) participation of public representatives in the selection of staff for the prosecutor's office; 4) organization of a public opinion poll on the activities of the prosecutor's office.

Key words: control, public control, prosecutor's offices, public control over prosecutor's offices as a guarantee of observance of human rights.

Постановка проблеми. Актуальність вивчення теоретичних засад громадського контролю за органами прокуратури як гарантії дотримання прав людини викликана тим, що це поняття вимагає особливої уваги та опрацювання, оскільки в сучасній науці є недостатньо дослідженим та обґрунтованим. Комплексне опрацювання та чітке розуміння сутності громадського контролю за органами прокуратури як гарантії дотримання прав людини дозволять уникнути проблем при реалізації низки конституційних прав